

Міністерство освіти і науки України

**Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди
Природничий факультет**

Міністерство науки і вищої освіти Республіки Польща

**Поморська академія у Слупську
Інститут біології та Наук про Землю**

Четверта міжнародна конференція молодих учених

**Четверта міжнародна конференція молодих учених
ХАРКІВСЬКИЙ ПРИРОДНИЧИЙ
ФОРУМ**

Харків, 2021 рік

УДК 502]37.091.3:613

ББК 20+74.00

За загальною редакцією
доктора біологічних наук Т.Ю. Маркіної
доктора біологічних наук А.Б. Чаплигіної
Затверджено Вченою радою
природничого факультету
Харківського національного педагогічного університету
імені Г. С. Сковороди
(протокол №9 від 26.03.202р.)

Четверта міжнародна конференція молодих учених: Харківський природничий форум (16-17 квітня 2021 р., м. Харків) / за заг. ред. доктора біологічних наук Т.Ю. Маркіної, доктора біологічних наук А.Б. Чаплигіної. – Харків : ХНПУ, 2021. – 158 с. У збірці представлено матеріали науково-практичної конференції метою якої є об'єднання молодих науковців з країн Центральної та Східної Європи для обміну досвідом та натхненням, проведення плідних дискусій та налагодження сталого співробітництва у галузі природничих наук та освіти. Представлені роботи висвітлюють сучасний стан та перспективи розвитку природничої науки і освіти та присвячені актуальним проблемам сучасної біології, хімії, спеціальної психології та педагогіки здоров'язбереження.

Для біологів та екологів широкого профілю, викладачів, аспірантів і студентів вищих навчальних закладів.

Редколегія: Ю.Д. Бойчук д.п.н., професор; І.А. Іонов д. с. госп. н., професор; Д.В. Леонт'єв д.б.н., професор; Л.П. Харченко д.б.н., професорка; Л.Є. Перетяга, д.п.н., професорка; А.Б. Чаплигіна, д.б.н., професорка; Г.Ткаченко, к.б.н.; О.Олександрович д.б.н., професор; Т.Є. Комісова, к.б.н., професорка каф.; О.В. Твердохіб, к.б.н., доцент; А.І. Галій, к.б.н., доцент.

Відповідальність за зміст опублікованих матеріалів несуть їх автори.

УДК 502]37.091.3:613

ББК 20+74.00

© Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди, 2021

Клокова К.В., Волкова Р.Є. ОЦІНКА ЯКОСТІ ВОДИ КУГУЮЇВСЬКОГО СТАВКА СМТ. КОЗЕЛЬЩИНА, ПОЛТАВСЬКОЇ ОБЛ. МЕТОДОМ САПРОБНОСТІ	41
Кочергіна А.В., Маркіна Т.Ю. ВИДОВЕ РІЗНОМАНІТТЯ ТА СУБСТРАТНА ЕКОЛОГІЯ КОРТИКОФІЛЬНИХ МІКСОМІЦЕТІВ ПІВДЕННО-ЗАХІДНОЇ ЧАСТИНИ СЕРЕДНЬОРУСЬКОЇ ВИСОЧИНИ	42
Лютенко А. Г., Журавльова І. М. ВИВЧЕННЯ РОЗПОДІЛУ ВАЖКИХ МЕТАЛІВ В КОРЕНЕВІЙ СИСТЕМІ КУКУРУДЗИ З ВИКОРИСТАННЯМ ГІСТОХІМІЧНОГО МЕТОДУ	43
Марюха Д.С., Твердохліб О.В ОСОБЛИВОСТІ МОРФОЛОГІЧНОЇ БУДОВИ КУЛЬТУРНОЇ ОДНОЗЕРНЯНКИ <i>TRITICUM MONOCOCCUM</i> L.	45
Пономарьова К., Пінський О.О. ВИКОРИСТАННЯ ІГРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ НА УРОКАХ БІОЛОГІЇ	47
Тимбота М.О., Твердохліб О.В. СУЧАСНЕ УЯВЛЕННЯ ПРО УЧБОВІ ГЕРБАРІЇ	48
СЕКЦІЯ «ЗДОРОВ'Я ЛЮДИНИ, КОРЕКЦІЙНА ОСВІТА»	50
Бабашова К.Р., Перетяга Л.Є. ФОРМУВАННЯ ЛЕКСИКО-ГРАМАТИЧНОЇ СТОРОНИ МОВЛЕННЯ ДОШКІЛЬНИКІВ ЗНМ ІІ РІВНЯ У ПРОЦЕСІ ІГРОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	50
Волкова Ю. І., Казачінер О.С. ВИКОРИСТАННЯ ЕЛЕМЕНТІВ ПІСОЧНОЇ ТЕРАПІЇ ДЛЯ РОЗВИТКУ ДРІБНОЇ МОТОРИКИ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ	52
Герасюта О.Б., Туренко Н.М. ВИДИ НАОЧНОСТІ В НАВЧАННІ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ ІЗ ЗАГАЛЬНИМ НЕДОРОЗВИНЕННЯМ МОВЛЕННЯ	53
Гладкіх А.М., Галій А.І. ЗАСТОСУВАННЯ АМБІДЕКСТРИЧНИХ ПРИЙОМІВ ПІД ЧАС НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ У ЗАКЛАДАХ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ	55
Дараган Л. О., Сінопальнікова Н. М. СТАН СФОРМОВАНOSTІ ГРАМАТИЧНИХ УЗАГАЛЬНЕНЬ У ДІТЕЙ ІЗ ЗАГАЛЬНИМ НЕДОРОЗВИНЕННЯМ МОВЛЕННЯ	57
Довгопола М. О., Щербак І. М. ОСОБЛИВОСТІ РАЦІОНАЛЬНОГО ХАРЧУВАННЯ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ	60
Докійчук І. О., Дрожик Л.В. ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНИЙ СУПРОВІД НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ ДІТЕЙ З ІНТЕЛЕКТУАЛЬНИМИ ПОРУШЕННЯМИ У МОЛОДШІЙ ШКОЛІ	61
Зуб А. М., Туренко Н.М. ОСОБЛИВОСТІ МОВЛЕННЯ ДІТЕЙ ІЗ ДЦП	63
Кічка Д.В., Туренко Н.М. ОСОБЛИВОСТІ ТА ВИДИ КАЗОК ДЛЯ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ	65
Калюжна Н.С., Туренко Н. М. МНЕМОТЕХНІКА ЯК УНІВЕРСАЛЬНА ПЕДАГОГІЧНА ТЕХНОЛОГІЯ	67
Корнієць К. С., Сінопальнікова Н. М. НАУКОВО-МЕТОДИЧНЕ ПІДГРУНТЯ ВИКОРИСТАННЯ ЗАСОБІВ ДОСЛІДНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В ПРОЦЕСІ ФОРМУВАННЯ СЛОВНИКА ДІТЕЙ СЕРЕДНЬОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ ІЗ ЗНМ ІІ РІВНЯ	70
Макарова В.В., Перетяга Л.Є. РОЗПОВСЮДЖЕННІСТЬ ПОРУШЕНЬ ГОЛОСУ СЕРЕД ДІТЕЙ ТА ПІДЛІТКІВ	72
Медведська О., Галій А. І. ОСОБЛИВОСТІ БУЛІНГУ У ДИТЯЧИХ КОЛЕКТИВАХ	73
Рєва І. М., Скидан Р. Ф., Галій А. І. ОСОБЛИВОСТІ МИСЛЕННЯ У ДІТЕЙ З ІНТЕЛЕКТУАЛЬНИМИ ПОРУШЕННЯМИ	75

- 3) принцип збалансованості – збалансованість харчового раціону за вмістом нутрієнтів;
- 4) принцип оптимальності – дотримання режиму харчування;
- 5) принцип адекватності – відповідність хімічного складу їжі, її засвоєння та перетравлювання метаболічним процесам людини;
- 6) принцип задоволення;
- 7) принцип безпечності [3, с. 125].

Метою нашого дослідження було визначення рівня харчування студентської молоді. Ми провели опитування серед здобувачів вищої освіти в ХНПУ імені Г. С. Сковороди. Участь прийняло 70 студентів. В результаті, було визначено, що 31% опитуваних не харчуються раціонально, через низьку різноманітність корисної їжі, на їх думку, ще 19% не вважають за потрібне здорово харчуватися так-як в ритмі сучасного життя вважають, що не мають часу думати про це, інші 50% надають перевагу овочам, фруктам та продуктам тваринного походження і впевнені, що це правильно. Проблемою наявності певного проценту студентів, які не дотримуються правил раціонального харчування є не бажання молоді щось змінювати у своєму житті.

Отже, в результаті дослідження можна зробити висновок, що ставлення сучасної молоді до харчування є безвідповідальним і щоб це змінити варто почати з себе і на власному прикладі показувати, як позитивно може впливати на нас харчування.

Список використаних джерел

1. Міхеєнко А. Основи раціонального та оздоровчого харчування: навч. посібник. Київ, «Університетська книга», 2016. 184 с.
2. Харченко Н.В., Анохіна Г.А., Харченко В.В. Соціально-еволюційне та патогенетичне обґрунтування національної піраміди харчування // Здоров'я України. 2014. №4. С.18-20.
3. Основи харчування. Теорія та практичні застосування / за ред. Г. П. Грибана. Житомир: Рута, 2010. 882 с.

Докійчук І. О., Дрожик Л.В.

ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНИЙ СУПРОВІД НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ ДІТЕЙ З ІНТЕЛЕКТУАЛЬНИМИ ПОРУШЕННЯМИ У МОЛОДШІЙ ШКОЛІ

Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди

В Україні на популяцію близько 9 млн. дітей нараховується 1 млн. тих, які потребують спеціального навчання. 0,9 % від усієї популяції дітей мають певну форму порушення інтелектуального розвитку [3]. Розвиток інклюзивної та спеціальної освіти на сьогодні потребує перебудови навчання і виховання таких дітей, зміни погляду на дитину, врахування її індивідуальності, особливостей поведінки, позбавлення педагогів стереотипних дій та установок щодо дітей з інтелектуальними порушеннями, які заважають сприймання дитини як цілісної особистості та повноцінного члена суспільства.

Питання психолого-педагогічного супроводу дітей з особливими освітніми потребами розглядали такі вчені як Т. Євтухова, А. Колупаєва, С. Собкова, О. Столяренко, питання психолого-педагогічного супроводу дітей з певними порушеннями розвитку досліджували Н. Андрійчук, О. Боряк, О. Гаврилов, О. Поліщук, Л. Пушкарська, на необхідності забезпечення педагогічної підтримки дітей з особливими освітніми потребами наголошують О. Безпалько В. Бондар, Ю. Найда, І. Омельченко та ін.

Інтелектуальні порушення в дитини залежно від інтенсивності ураження кори головного мозку можуть виявлятися різними якісними характеристиками прояву: від легкого ступеня (IQ 50–69) до помірного (IQ 35–49), тяжкого (IQ 20–34) та глибокого (IQ 19 та нижче) ступенів [1]. Найрозповсюдженіша категорія – діти з інтелектуальними порушеннями легкого ступеня, що мають незначні порушення пізнавальної та емоційно-вольової сфер діяльності. Такі діти можуть оволодіти шкільною програмою, закінчити училище та піти працювати за робітничою професією, розвиваючись у наступних сферах: будівельна (маляр, штукатур, лицювальник – плиточник, столяр, тесляр); швейна (оператор швацького устаткування, швачка, вишивальниця); сільськогосподарська (тваринник, овочівник, працівник тепличних господарств); кулінарна (повар-кондитер); народні ремесла (гончарство, лозоплетіння) тощо [5]. Тобто вони є повністю дієздатними, але це все можливо лише за умови організованого корекційно-розвивального навчання та використання спеціальних методів, прийомів та засобів, саме тому роль педагогів та психологів у житті дитини дуже вагома – вони супроводжують дитину з першого і до останнього класу, допомагають вивчати та опановувати світ, адаптуватися і розвиватися в навколишньому середовищі.

Поняття «психолого-педагогічний супровід» трактується як системна діяльність практичного психолога та корекційного педагога, спрямована на створення комплексної системи клініко-психологічних, психолого-педагогічних і психотерапевтичних умов, що сприяють засвоєнню знань, умінь і навичок, успішній адаптації, реабілітації, особистісному становленню особи, нормалізації сімейних стосунків, її інтеграції в соціум [4].

Психологічний супровід передбачає роботу дитини з практичним психологом, яка може бути як груповою, так й індивідуальною. Основними задачами психолога є: сприяння всебічному розвитку особистості школярів молодшого віку; визначення рівня розвитку пізнавальних процесів пам'яті, уваги, уяви, мислення, сприйняття; активізація прояву пізнавальної сфери учнів; діагностика та корекція проблем у поведінці окремих учнів; психологічний супровід учнів у процесі адаптації до навчання, психологічна допомога учням в їхньому професійному самовизначенні; формування взаємної емпатії, поваги з метою згуртованості класного та педагогічного колективів; аналіз сімейного виховання учнів і його впливу на поведінку та навчальну мотивацію; формування взаємної стратегії поведінки батьків і школи під час навчання і виховання учнів [6].

Педагогічний супровід передбачає роботу спеціального педагога, зокрема олігофренопедагога з дитиною з порушенням інтелектуального розвитку. Краще буде, якщо дитину супроводжуватиме один фахівець протягом життя, оскільки так він зможе об'єктивно оцінити прогрес або відсутність його в учня.

Основна задача педагога – впливати на розвиток дитини, зважаючи на його індивідуальні фізичні, психічні, інтелектуальні можливості, досягаючи головної мети – реалізувати потенціал кожного учня за допомогою спеціальних методик навчання.

Особливу увагу слід приділити дітям молодшого шкільного віку, оскільки саме в цьому віці формується система життєвих відносин, відбувається перехід від ігрової до пізнавальної діяльності, від наочно-дійового мислення, яке давало можливість дитині маніпулювати предметами та вчитися визначати зв'язки між ними, до абстрактно-логічного, сформованість якого дасть можливість дитині встановлювати якісні характеристики предметів та об'єктів дійсності, визначати між ними зв'язки на рівні мисленнєвих дій та операцій; під впливом навчальної діяльності у молодшого школяра змінюється характер функціонування його пам'яті, формується основна її форма – довільна пам'ять [6].

Отже, молодший шкільний вік є вирішальним у подальшому розвитку дитини, адже саме у цей час закладаються основи, на які вона буде спиратися не тільки у ланках

середньої та старшої школи, а й протягом всього життя, а психолого-педагогічний супровід дітей з інтелектуальними порушеннями є важливою системою заходів з організації навчально-виховного процесу, в якій головним є створення умов для розвитку дитини з інтелектуальними порушеннями та адаптації її у суспільстві.

Список використаних джерел

1. Дидактичні основи навчання дітей з порушеннями інтелектуального розвитку : методичний посібник / укл: Л. О. Прядко, О. О. Фурман. Суми : РВВ СОІППО. 2015. – 114 с.
2. Особливості реалізації компетентнісного підходу в освіті дітей з інтелектуальними порушеннями : навч.-метод. посіб. / кол. авт.: О. Чеботарьова, Г. Блеч, І. Бобренко [та ін.] ; за наук. ред.: О. Чеботарьової, І. Сухіної. Київ : ІСПП імені Миколи Ярмаченка НАПН України, 2019. – 233 с.
3. Порушення інтелектуального розвитку. URL : <http://ussf.kiev.ua/ieinfoletters/84/> (дата звернення 01.04.2021).
4. Про реабілітацію осіб з інвалідністю в Україні : Закон України. від 6 жовтня 2005 р. N 2961-IV. URL : https://ips.ligazakon.net/document/view/t052961?ed=2017_06_06 (дата звернення 01.04.2021).
5. Професійна орієнтація учнів з розумовою відсталістю. URL : <http://www.osvita.ua.com/2015/02/15476/> (дата звернення 01.04.2021).
6. Трикоз С. В., Блеч Г. О. Дитина з порушеннями інтелектуального розвитку. Харків : Вид-во «Ранок», ВГ «Кенгуру», 2018. – 40 с.

Зуб А. М., Туренко Н.М. ОСОБЛИВОСТІ МОВЛЕННЯ ДІТЕЙ ІЗ ДЦП

Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди

Мова виступає основою формування соціальних відносин дитини з оточуючим світом. При відставанні у мовленнєвому розвитку у дітей спостерігаються додаткові проблеми, пов'язані із спілкуванням. У дітей із церебральним паралічем мовні порушення займають значне місце в складній структурі порушень. Їх частка складає, за даними різних авторів, від 65 до 85% [2].

Дитячий церебральний параліч (ДЦП) – це збірна група стійких непрогресуючих рухових синдромів (парези, паралічі, гіперкінези, атаксія), поєднані з психічними, мовленнєвими порушеннями, рідше епілептичними припадками, ліквородинамічними розладами, патологією зору, слуху, інших органів та систем або без них, які є наслідком органічного ураження центральної нервової системи в пренатальному, інтранатальному та ранньому неонатальному періоді. Діагноз ДЦП зазвичай встановлюється в кінці першого – третього року життя дитини за умови сформованого дефекту в руховій системі. Поширеність ДЦП становить від 1,5 до 3,0-5,0‰ (в Україні – 2,5-2,6 ‰). Частіше такий діагноз реєструється у дітей, які народились недоношеними [1]

В дитячому віці рухові порушення найчастіше зустрічаються саме при цьому захворюванні. Церебральний параліч є однією з найбільш частих причин дитячої інвалідності, поширення ДЦП у Європі становить від 2 до 3 на 1000 живих новонароджених. Даний показник значно не змінюється вже протягом останніх 40 років. Близько 40% дітей народилися передчасно. В багатьох дітей причина виникнення ДЦП є невідомою[1]

ДЦП має поліетіологічну природу. Однак вважають, що ДЦП зумовлений внутрішньоутробною патологією та ушкодженням мозку під час пологів унаслідок асфіксії і внутрішньочерепних крововиливів. До пологових етіологічних факторів належать: гіпоксія плода, різноманітні захворювання матері, зокрема інфекції